

Úvod do úměnovědních studií: Estetická norma

- zpracovala: Simona Kadlčíková

Definice:

Estetická norma je společenská norma, která určuje naše estetické hodnocení skutečnosti a umění. Stabilizuje, reguluje a zevšeobecňuje estetický postoj. Normu lze libovolně, ale záměrně porušovat – zvláště v oblasti umění. Je to měřítko určující a hodnotící estetický vztah společnosti k realitě (umění, ale i přírodní jevy, životní prostředí, produkty lidské práce, sport atd.). Estetická norma je historicky proměnná (i když jí je vlastní tendence ustrnout) v závislosti na vývoji společenských vztahů i na základě životních zkušeností, podmínek a cílů jednotlivých společenských kolektivů a skupin.

Estetickou normu můžeme pojmut jako regulující faktor estetické funkce. Můžeme si všimnout blízkého vztahu mezi estetickou funkcí a estetickou normou a také toho, že estetická norma je důležitou částí estetické funkce a ta by bez ní neměla žádnou existenci.

Estetická norma nemusí být dodržována, ale některé normy jsou svým charakterem zformulovány tak, aby působily jako zákazy s určitou platností. Má pouze regulující charakter a usměrňuje celou oblast estetických projevů. Mukařovský estetickou normu vymezil jako regulující energii, která působí v umělecké oblasti i mimo ni; „I mimo umění projevuje se koexistence různých norem, tak např. je obecně známý fakt, že předměty, které jsou nositeli estetické funkce, jako nábytek, oděv atd., bývají ve výrobě i v obchodě rozlišovány nejen podle materiálu a provedení, ale i podle různých vkusů.“³³. V umění je podle něj estetická norma porušována nejvíce.

Proměnlivost estetické normy:

Proměnlivost estetické normy je důležitým faktorem, jelikož norma se v časové linii hodně mění. Norma je také neustále deformována a upravována díky své působnosti v umění. Pokud člověk vytvoří předmět, který byl záměrně stvořen tak, aby splňoval estetickou normu, a nepovede se to, jedná se podle Mukařovského o nevkus.

Může se tedy zdát, že umělecké dílo vždy do určité míry estetickou normu porušuje. V historii byla ale norma velice striktně dodržována jako je třeba období rokoka a baroka, což se projevovalo v architektuře, oblékání – nošení paruk

Vymezení estetické normy:

Ve společensko – kulturním světě se estetická norma jako jediná z norem samostatně nejlépe vyvíjí a získává svůj osobitý charakter a to je právě to, co ji odlišuje od norem ostatních. Ve společenské sféře musí mít normy mezi sebou volné vztahy, aby se každá z nich mohla vyvíjet. Normy jsou si vzájemně velice blízké a díky tomu se estetická norma může přeměnit v jinou normu a naopak.

A jaký je vztah mezi estetickou normou a ostatními normami? Záleží na tom, jestli v určitém sociálním prostředí estetická norma směřuje k vedoucímu postavení nebo k podmanění v určitém systému norem. V závěru můžeme říct, že vztahy mezi estetickou normou a ostatními normami jsou velice složité. Každá norma má svou platnost, takže se můžeme setkat s hierarchií norem a také s jejich vzájemným vytlačováním. Pokud estetická norma získá vedoucí pozici nad ostatními normami, nejedná se o stálou pozici a její nadvláda není trvalá. V minulosti se již jednou nad estetickou normu dostala citová norma. Jednalo se o citové vzrušení a napětí v městském životě. Pozornost na sebe strhávala snaha o vyvolání citů a nějakých dojmů

Vývoj norem :

Jan Mukařovský rozlišuje normu do několika všeobecných skupin: starší X mladší a vyšší X nižší. Starší normy se zdají být pochopitelnější, než ty nové. S každou novou normou přichází složitost, jelikož se na sebe normy postupně nabalují. Získané zkušenosti nám však dávají možnost nové normy pochopit mnohem hlouběji, zvyknout si na ně a jejich vývin se nám tak automaticky aplikuje do života.

Zdroje: -Jan Mukařovský, Studie I.-II., Brno: Host 2007

-Ottova všeobecná encyklopedie

-www.wikipedia.org

-Ptáčková Brigita a Stibral Karel: Estetika na dlani - Estetická funkce, norma, hodnota, Ostrava: Rubico, 2002

